

Sofie Rostrup in memoriam.

Fru Sofie Rostrup.

Blandt de mange videnskabeligt uddannede Fagfolk, som i det sidste halve Aarhundrede har ydet deres Bidrag til Udviklingen af Landbruget i Danmark, var Fru Sofie Rostrup en af de mest kendte. Meddelelsen om hendes Død d. 25. Januar 1940 vil hos mange fremkalde Minder om hendes særprægede Personlighed og betydningsfulde Gerning.

Sofie Rostrup var født den 7. August 1857 i Sønderholm ved Nibe som Datter af Sognepræst Fritz Jacobsen og Hustru født Blicher. Allerede som ganske ung viste hun Interesse for boglige Studier — hendes Fader læste Latin og Græsk

med hende —, men det blev Naturvidenskaben, der særlig vakte hendes Kundskabstrang. Først tog hun dog Kommunekærerindeksamen i en Alder af 22 Aar, men gav sig derefter til at læse til Studentereksamen, som hun bestod i 1884, hvorefter hun begyndte at studere Naturhistorie ved Universitetet. Hun lagde sig tidligt efter Studiet af Insekterne og blev Elev af den berømte Entomolog Professor *J. C. Schiödte*, for hvem hun Livet igennem bevarede en stor Beundring. I 1889 tog hun som den første Kvinde her i Landet Magisterkonferens i Naturhistorie med Zoologi som Hovedfag. Under hele sin Uddannelse maatte hun ernære sig selv ved Undervisning paa københavnske Skoler, og hun fortsatte denne Skoleundervisning lige til 1918. Denne Side af hendes Gerning skal iøvrigt ikke nærmere omtales her; jeg skal kun nævne, at hun efter personlige Vidnesbyrd af hendes Elever var en elsket og højagtet

Lærer. Det kan tilføjes, at hun gennem en lang Aarrække virkede som Eksaminator ved Præliminæreksamen for Privatister.

I 1892 blev Fru Rostrup gift med Botanikeren mag. scient. *Ove Rostrup*, der døde 1933.

Paa den videnskabelige Entomologis Omraade har Sofie Rostrup især bidraget til Kendskabet til Gallerne, de ejendommelige Misdannelser af Planter, som frembringes af visse Insekter, Mider o. a. Hun har udgivet en værdifuld og omfattende dansk Gallefortegnelse («Danmarks Zooecidier» 1896) og en Afhandling om Grønlands Galmider.

Fru Rostrups største Fortjeneste ligger dog i hendes Arbejde med de for Jordbruget skadelige Dyr og deres Bekæmpelse. Hun blev den faktiske Grundlægger af Landbrugszoologien her i Danmark; hvad der eksisterede forud, var kun lidt og spredt, og hvad der er kommet til senere, bygger paa det Fundament, hun har lagt. Gallestudierne dannede en naturlig Overgang til Arbejdet med de skadelige Insekter, og hendes Interesse for dette Emne blev uden Tvivl stærkt opmuntret af hendes Svigerfader, Planteopatologen Professor *Emil Rostrup*, der selv havde en betydelig Viden paa dette Omraade.

I 1896 fik Fru Rostrup ministeriel Understøttelse til Studiet af Landbrugets Skadedyr. Hun begyndte nu sine Rejser rundt i Landet for at undersøge Skadedyrenes Optræden ved Selvsyn, og i 1900 udkom hendes Bog »Vort Landbrugs Skadedyr« som et Bind i de af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab udgivne »Landboskrifter«. Paa det Tidspunkt maa der have været stor Interesse for Emnet, for allerede 1904 kom der en ny Udgave og i 1907 en tredje; men derefter gik der en længere Aarrække, indtil den fjerde, meget omarbejdede Udgave fremkom i 1928; en tysk Oversættelse publiceredes i 1931, og en femte dansk Udgave er for Tiden under Trykning.

Landmændenes Forstaaelse af Skadedyrenes Betydning fik et stærkt Skub fremad i 1905, da Insektangrebene som Følge af Vejrforholdene var ualmindelig voldsomme. Dette bidrog til, at De samvirkende danske Landboforeninger i 1907 oprettede en planteopatologisk Forsøgsvirksomhed, hvortil Fru Rostrup knyttedes som Zoolog. I 1913 blev denne Virksomhed overtaget af Staten med *Kølpin Ravn* som Leder. Forholdene var dog smaa, »Statens planteopatologiske Forsøg« raadede over et Par Værelser i en Villa i Lyngby og et lille Forsøgsareal i Nærheden, men Fru Rostrup udførte det meste af sit indendørs Arbejde i sit private Hjem. Først i 1922 fik Institutionen gode Kaar ved Opførelsen af en fortrinlig og rummelig Bygning paa Sorgenfri Slots Jord, og omtrent samtidig udvidedes Personalet betydeligt. I 1919 udnævntes Fru

Rostrup til Afdelingsbestyrer for den zoologiske Afdeling, og i 1927, da hun fyldte 70 Aar, tog hun sin Afsked.

Den overvejende Del af Fru Rostrups Livsgerning fandt saaledes Sted under de trange og vanskelige Forhold i Aarhundredets to første Tiaar. Men var de ydre Kaar beskedne, saa var Energien og Arbejdsglæden saa meget større. Aaret rundt modtog Fru Rostrup talrige Forespørgsler fra Konsulenter og Landmænd, og hun besvarede dem alle med samvittighedsfuld Nøjagtighed. Hendes Arbejdsdag begyndte ofte Kl. 7 om Morgenen; om Vinteren sad hun ved Lampelys og foretog sine Undersøgelser, inden hun skulde af Sted til sin Skoleundervisning, og om Aftenen gik det løs igen. Ferie var et ukendt Begreb; naar Skoleaaret sluttede, drog Fru Rostrup ud paa sine Ture Landet rundt, pr. Jernbane og paa sin elskede Cykel. Hun deltog i Planteavlsmøder, Markvandring, Kursus, Udstillinger o. s. v. med aldrig træt Interesse, og om Aftenen gik hun gerne med til en Sammenkomst eller Fest; hendes Vitalitet syntes at kunne holde til alt.

Paa disse Rejser fik Fru Rostrup samlet et stort Iagttagelsesmateriale, hun fyldte sine Lommebøger med Notater og sine Glas med Larver og andre Dyr, som hun undersøgte hjemme. Men lige saa vigtigt var det, at hun opnaaede en Kontakt med det praktiske Landbrug, dets Udøvere og Vejledere, som faa andre med lignende Forudsætninger har haft. Man kan vel forestille sig, at mangan en brav Praktiker har haft lidt svært ved at lade sig bekere af en Dame fra København; men hendes ligefremme og naturlige Optræden indgød Tillid, og hun selv var lige saa ivrig til at søge Bekæring hos Landmændene som til at dele ud af sin egen Viden. Hun vandt sig talrige Venner overalt, hvor hun kom.

Saaledes blev Fru Rostrups Arbejde i stor Udstrækning en Konsulentgerning. Men hun nøjedes ikke dermed. Hun anlagde Forsøg for at faa vigtige Spørgsmaal vedrørende Skadedyrenes Biologi eller Bekæmpelse klarlagt, og hun samarbejdede sine mange Erfaringer i større og mindre Skrifter, dels mere populære, dels egentlige faglige Afhandlinger, hvoraf de fleste er offentliggjort i »Tidskrift for Planteavl«.

Et af de første Insekter, som hun nærmere studerede, var Fritfluen. Allerede i 1897 paaviste hun, at de graa Havresorter, særlig Hedehavren, klarede sig meget bedre mod Fritflueangrebet end de gule. I 1905 fremhævede hun i »Meddelelser vedrørende Insektangreb paa Markafgrøder i Jylland« Betydningen af tidlig Saaning af Havren. Man antog dengang, at Fritfluen overvintrede som Puppe i Vintersæden (særlig Rugen), men Fru Rostrup paaviste ved en indgaaende Undersøgelse, at Overvintringen sker i Larvestadiet og ganske overvejende i Græsmarkernes Planter.

Allerede i 1905 undersøgte hun ogsaa »Kornets Blomsterflue« eller — som vi nu kalder den — *Brakfluen* og fandt, at denne Art kun har een Generation om Aaret, og at den ikke — som man havde troet — lægger Æg paa Planterne, men i Jorden især paa Brakmarker. Paa dette Grundlag angav hun forebyggende Metoder, der i Praksis gav udmærkede Resultater.

Af stor praktisk Betydning var ogsaa hendes Undersøgelser over *Kløveraal*, *Lucernaal* og *Havreaal*, hvoraf nogle er foretaget sammen med *K. Hansen*, andre med *Karsten Iversen*. Heri er bl. a. Forholdet mellem de forskellige Racer nærmere undersøgt, ligesom Kløveraals Evne til at overleve' ugunstige Forhold og dens dermed sammenhængende Smitteveje.

Det vilde føre for vidt at omtale alle Fru Rostrups Arbejder, jeg skal blot nævne, at der foreligger værdifulde Undersøgelser over *Bedelus*, »Krusesyge« hos *Gulerødder* (forårsaget af *Bladloppen* *Trioza viridula*), *Jordlopper*, *Kaalfluen* m. m. Til de specielle Afhandlinger maa yderligere lægges de maanedlige og aarlige Oversigter fra den plantepatologiske Forsøgsvirksomhed, i hvilken Fru Rostrup skrev om *Skadedyrene*¹⁾.

Fra 1917 inddrog Statens Forsøgsvirksomhed ogsaa *Havebruget* under sin Domæne, og Fru Rostrup iværksatte derefter Undersøgelser over *Havernes* vigtigste Skadeinsekter. Det kan især nævnes, at hendes Forsøg med *Vintersprøjtning* af *Frugttræer* viste Vejen for den moderne *Insektbekæmpelse* i *Frugthaverne* og derved blev af væsentlig Betydning for det store Opsving i dansk *Frugtav*, som vi i de sidste 10—15 Aar har oplevet.

I det hele erkendes det vel nu fra alle Sider, at Arbejdet med *Jordbrugets* Skadedyr og *Plantesygdomme* er af omfattende samfundsøkonomisk Betydning, og at Fru Rostrups Pionérarbejde paa dette Omraade har reddet store Værdier for Landet. Ved sin Afgang modtog hun *Samfundets Tak* i Form af *Fortjenstmedaillen* i *Guld*, den største Udmærkelse en Kvinde kan opnaa i Danmark. Kort efter modtog hun *Tagea Brandts store Legat*, som satte hende i Stand til at besøge *Sydens Lande*, hvis Natur og Kunst hun beundrede, men aldrig før havde haft Tid og Raad til at se. Disse Tegn paa *Anerkendelse* var hende til stor Glæde.

Jeg kan ikke slutte disse *Linier* uden at sige nogle Ord om *Mennesket* *Sofie Rostrup*, saadan som jeg har haft Lejlighed til at lære hende at kende gennem et mangeaarigt Samarbejde og *Venskab*. Fru Rostrups *Livsgerning* viser tilstrækkeligt, at hun var et begavet Menneske; men alle, der kendte hende nærmere, vil

¹⁾ En Fortegnelse over Fru Rostrups litterære Arbejder findes i *K. Henriksen*: Dansk Entomologis Historie. Ent. Med. 15, 1921—37. S. 308—313.

vidne om, at hun ogsaa var et fint og godt Menneske. Altid var det for Fru Rostrup Sagen, det kom an paa, ikke hendes egen Person. Hendes Flid, Ærlighed og Pligtfølelse var forbilledlige, aldrig skaanede hun sig selv, naar det gjaldt en Opgave. Hun troede paa Mennesker, talte nødtigt nedsættende om nogen, men fremhævede helst deres gode Sider. Selv var hun uden Svig og altid rede til at hjælpe andre med Raad og Daad; i det stille hjalp hun adskillige, der var i Trang, skønt hendes egne Midler ikke var store. Hun elskede Livet, og trods megen Modgang i Tilværelsen vedblev hun at være Lysseer. Ja selv i de senere Aar, da Sygdom havde svækket hendes for saa ukuelige Helbred, bevarede hun Sindets Harmoni og Taknemligheden for alt, hvad hun havde faaet af godt. Hun var af dem, der styrkede ens Tro paa det værdifulde i Mennesker.

Mathias Thomsen.